

1939 Erzincan Depreminde Milli Yardım Komitesi'nin Kuruluşu ve ABD'nin Türkiye'ye Yardımları

The Establishment of the National Relief Committee in the 1939 Erzincan Earthquake and USA Aids to Türkiye

Uğur UÇAR

Lect. Dr., Bayburt University, Common Courses Department, Bayburt, Türkiye
Öğr. Gör. Dr., Bayburt Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, Bayburt, Türkiye
Orcid: 0000-0002-4409-2627 / E-mail: ugurucar@bayburt.edu.tr

Article Information/Makale Bilgisi

Cite as/Atıf: Uçar, U. (2023). The establishment of the national relief committee in the 1939 Erzincan earthquake and USA aids to Turkey. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, Republic Special Issue, 496-512.

Uçar, U. (2023). 1939 Erzincan Depremi'nde Milli Yardım Komitesi'nin kuruluşu ve ABD'nin Türkiye'ye yardımları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cumhuriyet Özel Sayısı, 496-512.

Article Types / Makale Türü: Research Article/Araştırma Makalesi

Received/Geliş Tarihi: 31 July/Temmuz 2023

Accepted/Kabul Tarihi: 19 September/Eylül 2023

Published/Yayın Tarihi: 29 October /Ekim 2023

Pub Date Season/Yayın Sezonu: October/Ekim

Issue/Sayı: Republic Special Issue/Cumhuriyet Özel Sayısı **Pages/Sayfa:** 496-512

Plagiarism/İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software./ Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Published by/Yayıncı: Van Yüzüncü Yıl University of Social Sciences Institute/Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ethical Statement/Etik Beyan: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited/ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Uğur UÇAR).

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır./ Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Öz

1939 yılının son günlerinde meydana gelen Erzincan Depremi Türkiye’de gerçekleşen en yıkıcı depremlerin başında gelmektedir. Anadolu’nun büyük bir kısmını etkileyen bu deprem, 30 binden fazla insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Bu kadar yıkıcı bir deprem sonrasında ulusal yas ilan edilmiş, Türkiye tek yürek olarak depremin yaralarını sarmak için hemen çalışmalara başlamıştır. Bunun için öncelikle TBMM başkanlığına bağlı olarak Milli Yardım Komitesi oluşturulmuştur. Buradaki amaç devletin yükünü hafifletmek ve deprem bölgesine yapılacak yardımları en kısa sürede resmî araçlar ile ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktır. Milli Yardım Komitesi’ne Türkiye’nin her bölgesinden vatandaş göze çarpan yakın ve güçlü dayanışma örneği göstermiştir. Depremin yaralarını sarmak için birçok devlet yardım faaliyetlerine başlamıştır. Çalışmamıza konu olan ABD, en çok yardım faaliyetlerinde bulunan devletler arasındadır. Çalışmada depremin yıkıcı etkilerinden ziyade Milli Yardım Komitesi’nin kuruluşu ve komiteye yapılan yardımlar ele alınmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de yaşanan en büyük felaketlerden biri olan Erzincan Depremi’nin yaralarını sarmak için oluşturulan Milli Yardım Komitesi’nin kuruluşu ve bu komite aracılığıyla ABD’nin yaptığı yardımlar ele alınmaktadır. Çalışmada tarih biliminin en temel kaynağı kabul edilen arşiv belgelerinden olan başta Cumhuriyet Arşivi Dışişleri Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi olmak üzere, TBMM zabıt kayıtları, süreli yayınlar, telif ve tetkik eserlerden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erzincan depremi, Milli Yardım Komitesi, ABD yardımları, Türkiye-ABD ilişkileri

Abstract

The Erzincan Earthquake, which occurred in the last days of 1939, is one of the most destructive earthquakes in Turkey. This earthquake, which affected a large part of Anatolia, caused more than 30 thousand people to lose their lives. After such a devastating earthquake, national mourning was declared and Turkey immediately started to work as a single heart to heal the wounds of the earthquake. For this purpose, first of all, a national aid committee was established under the presidency of the Turkish Grand National Assembly. The aim here is to alleviate the burden of the state and to deliver the aid to be made to the earthquake region to those in need with official vehicles as soon as possible. Citizens from all regions of Turkey have shown a striking example of close and strong solidarity to the National Aid Committee. Many states have started relief activities to heal the wounds of the earthquake. The United States, which is the subject of our study, is among the states that carry out the most aid activities. In this study, the establishment of the national aid committee established to heal the wounds of the Erzincan Earthquake, one of the biggest disasters experienced in Turkey, and the aid provided by the USA through this committee are discussed. In this study, the records of the Turkish Grand National Assembly (TBMM), periodicals, copyright and research works, especially the Turkish Diplomatic Archive of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic Archive, which is one of the most basic sources of historical science, were used.

Keywords: Erzincan Earthquake, National Relief Committee, The USA Assistance, Türkiye-USA relations

Giriş

Yerin derinliklerinde biriken enerjinin boşalması sırasında yer sarsıntıları meydana gelmektedir. Deprem, yer içerisinde fay düzlemi olarak tanımlanan kırıklar üzerinde biriken enerjinin aniden boşalması sonucunda gelişen olaydır (Atabey, 2000, s. 15-17). Genellikle volkanik patlamalar, yeraltı nükleer denemeleri, yeraltı çökmeleri ve tektonik gibi farklı nedenlerle oluşan ani yer sarsıntılarını deprem olarak tanımlanmaktadır (Koçyiğit vd., 1992, s. 22). Bu doğa olayları yer kabuğu hareketleri sonucunda meydana gelmektedirler. Depremler çökme, volkanik ve tektonik olmak üzere üç şekilde oluşurlar. Ülkemizde meydana gelen en önemli depremler tektonik olarak gerçekleşmektedir (Akkan, 1961, s. 124-125). Adı geçen deprem çeşidi, yer kabuğunun hareketli kısmında meydana gelmektedir. Yerin derinliklerinde dengenin bozulmaya başlaması ve yer kabuğunda oluşan gerilmelerle birlikte potansiyel enerjinin kinetik enerjiye dönüşmesiyle gerçekleşmektedir (Sür, 1993, s. 53).

Sismik hareketler bakımından Türkiye arazisinin tamamına yakını olan %97'si can ve mal kaybına yol açabilecek risk altındadır (Girgin, 1995, s. 155). Erzincan, ülkemizin en aktif deprem fay hattının olduğu Kuzey Anadolu Fay (KAF) hattı üzerinde bulunmaktadır (Özmen vd., 1997, s. 42-43). Bunun doğal bir sonucu olarak da 26 Aralık'ı 27 Aralık'a bağlayan gece saat 02:00 sularında ülkenin birçok yerinde şiddetli bir sarsıntı hissedilmiştir. Bu deprem daha çok Erzincan, Tokat, Sivas, Amasya ve Ordu illerinde hissedilmiştir (TBMM Z.C., Devre 6, İctima Yılı 2, C. 7, Birleşim 18, 27 Aralık 1939, s. 126). Yaşanan Erzincan depreminin şiddeti 7,9 olarak ölçülmüştür (Haçın, 2014, s. 40). Depremden etkilenen alanın uzunluğu Erzincan'ın doğusundan Amasya'ya kadar olan bölge yaklaşık olarak 400 km, depremin genişliği ise güneyde Sivas'tan Karadeniz'e kadar 200 km'lik alanı kapsamaktadır ("Erzincan", Ana Britannica, 1994, s. 355). Erzincan Depremi¹, hasar ve can kaybı etkisi ile Türkiye'de meydana gelen en yıkıcı ve şiddetli depremlerden biri olarak kabul edilmektedir (Şapolyo, 1940, s. 57-58).

Depremden bir gün sonra gazetelere atılan manşetlerde depreme geniş yer verilmiştir. Yaşanan deprem felaketi ulusal basında büyük yankı bulmuş, felaketin acı ve gerçek yüzü tüm ülkede derin üzüntüye neden olmuştur (Uzman, 2019, s. 432-434). Cumhuriyet Gazetesi attığı manşette Erzincan'ın tamamına yakınının enkaz yığını olduğunu, depremin etkisiyle Tokat'ta vefat edenlerin sayısının 300'ü geçtiği, köy ve nahiyelerde ise enkaz altında kalanların kurtarılmaya devam edildiği belirtilmiştir (Cumhuriyet, 28 Aralık 1939, s. 1). Bununla birlikte Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi bugüne kadar ülkemizde bu derece şiddetli bir depremin meydana gelmediğini dile getirmiştir. Son Dakika Gazetesi'nin 29 Aralık günü manşetinde Erzincan'ın nüfusunun yarısının kaybedildiğini ve 2 günlük verilere göre 5.285 kişinin yaşamını yitirdiği ifade edilmektedir (Son Dakika, 29 Aralık 1939, s. 1). Yine aynı tarihli Akşam Gazetesi'nde de Erzincan ili ile Kemah ilçesinin enkaz yığını olduğu, binlerce evin yıkıldığı, yangınların çıktığını, pek çok ölü ve yaralıların olduğu beyan edilmiştir (Akşam, 29 Aralık 1939, s. 1). Dönemin rasathane müdürü olan Prof. Dr. Fatma Gökmen, depremin çok büyük şiddetli olması sebebiyle rasathanedeki deprem ölçüm cihazlarının birçoğunun bozulduğunu dile getirmiştir (Ulus, 28 Aralık 1939, s. 1-2). Yine Kandilli Rasathanesi'nin 1939 yılı raporunda Erzincan Depremi'nin kâğıtların dışına çıkıldığı için şiddetin ölçülemediğini ve ölçümlerin *Mainkaldan*² alındığı ifade edilmektedir (Erkman, 1945, s. 43-44).

Deprem felaketinden etkilenen halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması ve kısa sürede yaraların sarılması için yardımların organize edilmesi gündeme gelmiştir. Başbakanlık müsteşarının 27 Aralık 1939 deprem günü Şükrü Saracoğlu'na yazdığı telgrafta; deprem felaketlerinin ibate ve iaşeleri, tedavi ve nakilleri gibi konularda mahalli idare amirleri tarafından alınacak tedbirlere bütün devlet daireleri ve müesseselerinin yardımlarının mecburi olduğu gibi idare amirlerinin bu iş için bütün devlet kurumlarından istişare ve izinlere gerek kalmaksızın istifade edilmesinin hayati öneme sahip olduğuna dikkat çekmektedir (BCA, 30-1-0-0/121-769-1/3). Yardımların tek merkezden ve resmî bir makamdan yönetilmesi bu açıdan önem arz etmektedir. Bu durum dikkate alınarak bir teşkilatın kurulması düşüncesi TBMM'ye taşınmıştır (Atlı, 2014, s. 250). Dönemin Çanakkale Milletvekili Ziya Gevher Etili ve Tunceli Milletvekili Sami Erkman TBMM başkanlığına bağlı olarak bir teşkilatın kurulması için teklif sunmuşlardır (TBMM Z.C., Devre 6, İctima Yılı 2, C. 7, Birleşim 18, 27 Aralık 1939, s. 126). Teklif üzerinde

¹ Meydana gelen bu depremin şiddetinin ve depremin etkilerinin anlaşılması açısından Erzincan şehrinin genel durumuna değinmek yerinde olacaktır. Arşiv Kayıtlarında: Deprem felaket, kışın pek fazla yağın karlar, vilayet yollarını bozmuş, karların erimesi ve yağmur suları köprü ve menfezlerin önemli bir kısmını tahrip etmiştir. Erzincan-Sivas, Erzincan-Gümüşhane, Erzincan-Erzurum yolları genel itibarıyla bozuk durumdadır. Bu yolların onarılması ve tamir edilmesi için yeterli bütçe de yoktur. Erzincan'daki okullardan il merkezinde olanların tamamına yakını, köylerdeki okulların ise yarısı yıkılmış veya kullanılamaz vaziyettedir. Erzincan merkezdeki bütün ziraat ve tarım kurumları ve depoları yıkılarak kullanılamaz haldedir. Deprem sebebiyle tüm vergi mükellefiyetlerinin borçları ile emlak borçlarının gelecek 3-4 yıllık süre zarfında toplanma imkânı kalmamıştır. Öte yandan şimdiye kadar tespit edilen 15 binden fazla kişinin vefat etmesinden ve birçok insanın başka illere göç ettiği görülmektedir. Bu kısa paragraf depremin vahametini göstermektedir. Detaylı bilgi için bkz. BCA, 30-1-0-0/117-737-1/2.

² Deprem sırasında oluşan sarsıntılarının ölçülmesinde kullanılan sismograf cihazına verilen isimdir. Bu cihaz eski bir ölçüm aracıdır. Detaylı bilgi için bkz. Murat Ersen Aksoy, vd., "Tarihsel Sismogramların Yeniden Değerlendirilmesi: 1912 Depremleri Örneği", *İTÜ Dergisi Seri D: Mühendislik*, 9(3), Haziran 2010, s. 112-113.

müzakereler yapılmış ve Milli Yardım Komitesi'nin kurulması (Resmî Gazete, Sayı 4399, 2 Ocak 1940, s. 13045) için çalışmalara başlanılmıştır. Bahse konu olan çalışmanın amaçlarından ilki 1939 Erzincan depreminde önemli yardım faaliyetleri gerçekleştiren Milli Yardım Komitesi'nin kuruluşunu ele almak ve bu komitenin önemine değinmektedir. Bir diğer önemli amaç ise depremde ABD tarafından yapılan yardımları arşiv belgeleri ışığında ortaya koymaktır.

1. Milli Yardım Komitesi'nin Kuruluşu

Ulusal aidiyet bilinci; ortak amaçlar için harekete geçmeyi sağlayan, kültürel değerlerin korunarak gelecek nesillere aktaran, erdemli davranışların örnek alınmasına öncülük eden, kardeşlik ve akrabalık duygularının pekişmesine katkı sunan ve geçmişte yaşanan kahramanlıkların hafızalarda yer edinmesinde önemli bir yere sahiptir (Smith, 2003, s. 135). Ulus devletlerde sosyal ve kültürel bilincin oluşmasında milliyetçilik önemli bir birleştirici etkidir. Milliyetçilik vatanseverlikle aynı zemine oturtulurken aynı zamanda da bir erdeme karşılık gelmektedir. Kültürel öğelerden olan din, siyaset, eğitim, basın gibi temel toplumsal yapının farklı alanlarında sürekli kendine yer bulan milli birlik ve beraberlik ulusal kimliğin oluşmasında ve bu kimliğin güçlendirici söylemlerle halkın milli değerlere bağlılığının artmasında önem arz etmektedir (Koçak, 2008, s. 37-38).

Eski gibi görünen ya da eski olma iddiasındaki geleneklerin kökenleri oldukça yakın geçmişe dayandığı gibi bazen bu gelenekler dönemin koşullarıyla birlikte yeni değerlerle benimsenmektedir. Bununla alakalı olarak *Eric J. Hobsbawm*, 'icat edilmiş gelenek' terimini; icat edilmiş, inşa edilmiş ve kurumsallaşarak benimsenmiş geleneklerin kısa ve belirli bir zaman diliminde ortaya çıkmış olan ve büyük bir hızla yerleşmiş gelenekler olarak ifade etmektedir. Elbette bu geleneklerin hepsi kalıcı değildir, ancak burada vurgulanmak istenen ise bahse konu olan geleneklerin devam ettiğinden ziyade bu geleneklerin ortaya çıkış ve sonraki süreçte benimsenerek uygulanabilir olmalarıdır. Burada 'icat edilmiş gelenek', alenen ya da zımnen kabul görmüş kurallar tarafından yönlendirilen ve bir ritüel ya da sembolik bir özellik sergileyen, geçmişle doğal bir süreklilik bağ oluşturacak şekilde tekrar edilerek belli değerler ve davranış normlarını benimsetmeye çalışan uygulamalar olarak düşünülmektedir. Bu uygulamalar (tören, ritüel, kutlamalar vb.), mümkün olan her yerde kendi geleneklerine uygun düşen bir tarihsel geçmişle süreklilik oluşturmaya çalışırlar (Hobsbawm, 1983, s. 1-2). 1925 yılından itibaren süregelen Cumhuriyet Bayramı kutlamaları bu uygulamalara verilecek örneklerin başında gelmektedir. Bu etkinlikler ortak kimlik hafızasının oluşmasında ve milli değerlerin benimsenerek kabul görmesinde önemli yere sahiptir.

Milliyetçilik düşüncesi ulus devletlerinde toplumsal dayanışmayı sağlayan bir etken olarak vatandaşları topyekûn harekete geçiren büyük öneme sahiptir. Başka bir ifade ile ulus olma bilincinde birleştirici role sahip olan manevi değerlerin özellikle zor dönemlerde ulusun tüm bireylerin karşılık beklemeden fedakârlık yapmasıdır. Millet olma bilinci ortak sorunlar karşısında birlikte hareket ederek mücadele edilmesinde itici güce sahiptir (Ayhan, 2008, s. 77-78). Özellikle gazete manşetlerinde felaket karşısında bütün Türk halkının harekete geçmesini vicdani bir borç, milli bir vazife olarak nitelendirilmiştir (Yeni Asır, 29 Aralık 1939, s. 1). Yenigün gazetesinin manşetinde "büyük Türk milleti her şeyde olduğu gibi, bu felaketi de önleyecektir. Felâketzedelere yardım için şehirlerimiz birbirleriyle müsabakaya girdiler" ifadeleriyle halkın yardım kampanyasına yoğun destek verdiğini vurgulamaktadır (Yenigün, 29 Aralık 1939, s. 1). Buradan hareketle ulus bilincinin merkeze alınmasıyla bütün yurttaki depremzedelere yardım eli uzatılarak bu olumsuz durumdan hep birlikte kurtulabilmesi için yoğun bir yardım kampanyası başlatılmıştır.

Deprem kış mevsiminde yaşanması sebebiyle deprem bölgesindeki çaresizlik daha fazla hissedilmiştir. Gazete manşetlerinde genellikle resmî açıklamalardan oluşan haberlerde, deprem felaketinin boyutu her geçen gün belirginleşirken basında öne çıkan ortak söylem ise "ulusça yaraların sarılması" şeklindedir. Dönemin siyasi yetkililerinin verdiği mesajlar basında depremzedelere yardımın "milli vazife" olarak görülmesi şeklinde aktarılmıştır (Yıldız ve Dursun, 2021, s. 50). Ulusal basında özellikle bu felaketi el birliği ile yardımlaşarak yaraların sarılacağına vurgu yapılmaktadır. Mecliste halkı temsilen seçilen milletvekilleri yardımların daha sağlıklı ve pratik bir şekilde yönetilmesi için TBMM başkanlığı bünyesinde bir Milli Yardım Komitesi'nin teşkil edilmesini önermişlerdir (Köse, 2020, s. 574). Yardım çalışmalarını organize etmek ve yapılan yardımları Kızılay aracılığıyla depremzedelere ulaştırmak için bir komisyona ihtiyaç duyulmuştur (Tuğluoğlu, 2015, s. 123). Oluşturulacak Milli Yardım Komitesi'ne öncelikle milletvekillerinin katılımının halka öncülük edeceğini düşünmüşlerdir. Hem Kızılay'ın hem de Milli Yardım Komitesi'nin eşzamanlı olarak yardım faaliyetleriyle deyim yerindeyse halka can suyu olmayı amaçlamışlardır (Akşam, 28 Aralık 1939, s. 1). Milli Yardım Komitesi'nin kurulmasındaki en önemli sebep ise devlet kurumu olarak bir yardım kuruluşunun daha kapsamlı faaliyet gerçekleştirme düşüncesidir. Yapılan bu öneriler meclis genel kurulunda oy birliği ile kabul edilerek Milli Yardım Komitesi depremden bir gün sonra 28 Aralık 1939 tarihinde kurulmuştur (TBMM Z.C., Devre 6, İctima Yılı 2, C. 7, Birleşim 19, 29 Aralık 1939, s. 150).

TBMM Başkanlığı'na bağlı olarak kurulan Milli Yardım Komitesi'nin beyannamesini dönemin TBMM Başkanı olan Abdülhalik Renda Başbakanlık'a sunmuştur (BCA, 30-10-0-0/119-843-5/2). Bu beyannamede aşağıdaki ifadeler depremin büyük etkisini ve yapılacakları özetlemektedir:

Felaket haberinden derin üzüntü duyan Cumhurbaşkanı ve Milli Şef, derhal en seri ve kapsamlı yardım tedbirleri alınmasını emretmiştir. Cumhuriyet hükümeti depremin ilk anından itibaren müteaddid, sıhhi yardım, malzeme ve yiyecek trenleri tedarik etti. İki vekilimiz bu sabah Ankara'dan deprem bölgesine gitti. Aynı derin duygular içerisinde bulunan milletvekilleri dünkü meclis toplantısında meclis başkanlığı bünyesinde bir Milli Yardım Komitesi teşkil ederek milletimizin yüksek yardımlarına müracaat edilmesine karar verdiler. Komite bugün Ankara'da teşekkül etti. Bütün vilayet ve kaza merkezlerinde de hemen şubeler kurulacaktır. Vatandaşlarımızın nakit ve eşya temininde birbirleriyle yarışacaklarına asla şüphe etmem. Felaketin etkilerini ancak sürekli, toplu ve genel bir yardım seferberliği ile hafifletebiliriz. Unutmayalım ki binlerce vatandaşımız kara kış ortasında açtıktadırlar. Ekmeğe, yuvaya ve her türlü eşyaya muhtaçtırlar. Devlet, harabeleri oturacak hale getirecektir. Fakat depremezdeleri inşaat mevsimi gelinceye kadar soğuktan, hastalıktan, açlıktan muhafaza etmek ve barındırarak Türk milletinin en yüksek anane ve faziletlerinden olan tesanüt ve yardımlaşmanın müstesna bir örneğini göstermek konumundayız. Felâkete uğrayan vatandaşların ümidi devlette ve sizlerdedir. Milli komitenin ve şubelerinin etrafında toplanınız. Vatandaşlık vazifesini yapınız (BCA, 30-10-0-0/119-843-5/4).

29 Aralık 1939 tarihinde depremezdelere yardım amacıyla il, ilçe ve nahiyelerde milli yardım komitelerinin kurulmasına dair TBMM ve milli yardım yardım komitesi Başkanı'nın tamimi gönderilmiştir (BCA, 30-10-0-0/119-843-7/3). Bütün müfettişliklere ve valiliklere gönderilen yazıda; depremden etkilenenlere halkın yardımlarının ulaştırılmasını kolaylaştırmak, nahiyelerde kaza komitelerine bağlı yardım komitelerinin kurulması uygun görülmüştür (BCA, 30-10-0-0/119-843-7/5). Bu resmî yazıda; deprem felâketinden etkilenen bölgelerdeki halkın ilk yardım ihtiyaçlarını yetiştirebilmek amacıyla TBMM'nin lüzumu gereği merkezde Milli Yardım Komitesi'nin faaliyetlerine başladığı dile getirilmektedir. Merkez komitesine bağlı olmak üzere mahalli en büyük mülkiye memurunun uygun göreceği kişilerden oluşan ve her ilin merkezinde azami yedişer ve her kaza için merkezinde de azami beşer kişilik birer komite teşkil edilmesi ve Cumhuriyet Halk Partisi teşkilatı ile Kızılay³ teşkilatının da mevcut olduğu yerlerde bu teşekkül başkanlarının komite azası arasına mutlaka alınması kararlaştırılmıştır. Halkın bu alanda göstereceği yüksek hassasiyetin mahalli yardım komiteleri tarafından en verimli sonuçlar alınabilmesi için başta valiler olmak üzere en yüksek mülkiye memurunun komiteler mesaisini yakından takip etmelerinin amaca ulaşmada çok önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır (BCA, 30-10-0-0/119-843-7/10).

Milli Yardım Komitesi'ne diğer devletlerden, vakıflar, kurumlar ve vatandaşlardan yapılan bağışlar kabul edilmektedir (Arpacı, 2018, s. 230). TBMM'ye bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren Milli Yardım Komitesi'nin yardım davetine yurdun hemen her yerinden katılım gerçekleşmiştir (TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 8, Birleşim 26, 17 Ocak 1940, s. 72). Alınan telgraflara göre milli yardım komitelerinin yurdun her yerinde teşekkül ederek faaliyete başladıkları bildirilmektedir. Sinop'ta çalışan memurlar maaşlarının %10'unu yardım olarak yardım komitesine vermişlerdir (Ulus, 31 Aralık 1939, s. 1). Yapılan yardımlar her geçen büyük bir oranda artarak devam etmiştir. Şöyle ki adı geçen komiteye ülkenin farklı şehirlerinden olmak üzere kuruluşundan 17 Ocak 1940 tarihine kadar 2.156.956 lira nakit, yaklaşık olarak yarım milyondan fazla da aynı yardım toplanmıştır. Kayıtlara göre 100 binden fazla da işe kolisi yardımı yapılmıştır (TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 8, Birleşim 27, 18 Ocak 1940, s. 159). Yine dönemin futbol kulüplerinden olan Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Vefa, Beyoğluspor ve Şişli arasında iki hafta sürecek bir yardım turnuvası düzenlenmiştir (Haber Akşam Postası, 29 Aralık 1939, s. 1). Depremezdelere yardım amaçlı konser gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmiş, bu etkinliklerden elde edilen gelirin tamamı bu amaç için bağışlanmıştır (Akşam, 4 Ocak 1940, s. 3). Yaşanan bu durum ulus bilincinin temeli gereği herkesin zor anlarda dayanışmada olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Ülke içinde 3 ocak 1940 tarihine kadar Milli Yardım Komitesi'ne yapılan yardımlar.

M.Y.K. Şubeleri	Tutar/ Lira	Resmî Kurumlar ve Şahıslar	Tutar/Lira
--------------------	----------------	----------------------------	------------

³ Birçok bölgeden alınan telgraflarda nakdî veya aynı yardımların tamimler hilafına olarak farklı yerlere sevk edildiği anlaşılmaktadır. Bunun üzerine daha önce de bildirildiği üzere nakdî yardımların Milli Yardım Komitesi adına Kızılay şubelerine yatırılacak ve oradan makbuz alınarak aynı zamanda da merkezde Milli Yardım Komitesi'ne bilgi verileceği açıkça belirtilmektedir. Kızılay'ın şubesi bulunmayan yerlerde ise bu nakdî yardım Kızılay genel merkezine gönderilecektir. Aynı yardımlar hakkında Kızılay şubelerine gönderilen beyanname kapsamında hareket edilmesine vurgu yapılmaktadır. Ancak hükümet tarafından satın alım suretiyle deprem bölgelerine belirlenen bir adrese gönderilen eşyalar bunun dışında tutulmaktadır. Bu şekilde yardım kampanyasının yürütülmesine ve böylece belirsizliklerin ortadan kalkmasına açıklık getirilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. BCA, 30-10-0-0/119-844-13/3.

Edirne Komitesi	3.500	İsmet İnönü	10.000
Eskişehir Komitesi	5.200	Milletvekilleri	20.000
Ayancık Komitesi	1.203	Zahire Borsası	5.000
Afyon Komitesi	720	İstanbul Tüccarları	240.000
Simav Komitesi	600	Polis Memurları	2.363
Sinop Komitesi	800	İzmir Kız Öğretmen Okulu öğrencileri	225
Çanakkale Komitesi	1.000	İzmir Pamuk Fabrikası İşçileri	838
İnebolu Komitesi	2.111	Elektrik Memurları	2.000
Şarköy Komitesi	105	Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri	1.000
Merzifon Komitesi	5.000	Ankara'da yapılan yardımlar	250.960
Ardahan Komitesi	1.200	İstanbul Belediyesi	10.000
Lâdik Komitesi	200	Vehbi Koç	5.000
Samsun Komitesi	10.300	Abdurrahman Demirağ	5.000
Toplam	31.939		552.386

(Ulus, 31 Aralık 1939, s. 1; Vakit, 29 Aralık 1939, s. 1; İkdâm, 29 Aralık 1939, s. 1; Tan, 03 Ocak 1940, s. 7; Halkın Sesi, 1 Ocak 1940, s. 2; Yeni Asır, 01 Ocak 1940, s. 1; Akşam, 28 Aralık 1939, s. 2)

Dönemin olağanüstü şartları dikkate alındığı takdirde azımsanmayacak bir yardım seferberliği ve dayanışma örneği sergilenmiştir (Son Posta, 29 Aralık 1939, s. 1). Gerçekleşen bu yardım kampanyası vatanseverlik duygusunun en bariz belirtisi olduğu gibi depremzede olan halka yardım hissini de en yüksek göstergesidir. Yukarıda da belirtildiği üzere ulus bilincinin en iyi şekilde uygulama alanı bulduğunun delilidir. Bundan dolayı Milli Yardım Komitesi ulusal değerlerin en üst düzeyde tutulduğu bir dönemde kuruluş amacını istenilen doğrultuda gerçekleştirmiştir (BCA, 490-1-0-0/1585-466-5).

Yapılan yardımların karşılaştırılması açısından Türkiye'de gerçekleştirilen yardım faaliyetlerine⁴ de özet bir şekilde değinmek kanaatimizce yerinde olacaktır. Ankara'da depremin vahim mahiyeti ve boyutu öğrenildiği andan itibaren devlet yetkilileri kapsamlı bir çalışmayı başlatmıştır. Tetkik ve koordinasyonla görevlendirilen Sıhhiye Vekili Dr. Hulusi Alataş ve Dahiliye Vekili Faik Öztrak, Başvekil, vekiller ve mebuslar tarafından uğurlanarak deprem sabahı Erzincan'a hareket etmişlerdir (Yüksel, 2001, s. 252). İlk ve acil yardım için Kızılay tarafından Zara'ya 200 adet çadır, 2.000 lira; Erzincan ve çevresine 500 adet çadır, 15.000 lira, 1.000 adet battaniye, 1.000 adet gömlek; Sivas'a 100 adet çadır, 3.000 lira, 500 adet battaniye, 500 adet çamaşır, 500 adet gömlek; Tokat'a 2.000 lira, 300 adet çadır, 500 adet battaniye, 500 adet çamaşır, 500 adet gömlek olmak üzere temel ihtiyaç eşyalarından gönderilmiştir (BCA, 30-10-0-0/178-234-5). Bunlardan ayrı olarak Başvekil Dr. Refik Saydam, III. ve IV. Müfettişlikler ile Ankara, Erzurum, Erzincan, Sivas, Kayseri ve Malatya illerine gönderdiği talimatla vakit kaybetmeksizin masraflara karşılık olmak üzere bölgede bulunan Ziraat Bankalarının valilerin emrine ödeme yapacaklarını bildirmiştir (Cumhuriyet, 29 Aralık 1939, s. 1). Türk hükümeti ve milleti tarafından valilik, kaymakamlık ve yardım kuruluşlarına depremin gerçekleştiği günden 18 Mart 1940 tarihine kadar toplamda 156.617.710 lira tutarında nakdî yardım gerçekleştirilmiştir (Haçın, 2014, s. 58). Konunun sınırlılıklarından dolayı ve daha önce ele alınan çalışmalar ile tekrara düşmemek için bahse konu olan bu çalışmada ABD dışında yapılan diğer ülkelerin yardımlarına genel olarak değinilmiş, detaylı bilgilendirme bu yüzden yapılmamıştır.

⁴ Erzincan depreminde Türkiye'de yapılan yardımların ele alındığı çalışmalar mevcuttur. Tekrara düşmemek adına bu faaliyetlere yüzeysel olarak değinilmiştir. Yardım faaliyetlerinin miktarı ve türleri hakkında bilgi sahibi olmak için ayrıca bkz. Fatih Tuğluoğlu, "1939 Büyük Anadolu Zelzelesi ve Erzincan Vilayetinde Yardım Faaliyetleri", *History Studies*, 7 (4), Aralık 2015, ss. 113-136; İlhan Haçın, "1939 Erzincan büyük depremi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30 (88), 2014, 44.

Yabancı devletler de deprem felâketinden dolayı ülkemize yardım yapmak için destek mesajları göndermişlerdir (Son Telgraf, 29 Aralık 1939, s. 1). Özellikle yurtdışından yapılan nakdî yardımların da Milli Yardım Komitesi aracılığıyla yapılması için elçiliklere resmî yazı gönderilmiştir (BCA, 534/37353-150025-16). Eldeki verilerden anlaşılacağı üzere Milli Yardım Komitesi'nin resmî olarak doğrudan TBMM'ye bağlanması en önemli amaç ise zor zamanda devletin deprem bölgelerindeki halka yardımların daha sağlıklı ve resmî bir kanaldan ulaştırılmasını sağlamaktır. Özellikle nakdî yardımların Milli Yardım Komitesi üzerinden ihtiyaç sahiplerine aktarılması bunun göstergesidir. Kızılay vb. yardım kuruluşları olmasına rağmen devletin yükü hafifletilmeye çalışılmıştır.

2. Erzincan Depreminde ABD Tarafından Yapılan Yardımlar

Tahribatın büyüklüğü itibarıyla Erzincan depreminin bir harp felaketinden farkı bulunmamaktadır. Bundan dolayı vicdanlarda yapılan seferberliğin manası çok büyüktür. Her hadiseden bir ders çıkarmak gerekirse deprem felaketi yardımseverliğin ve dayanışmanın en üst düzeye çıkmasına öncülük etmiştir. Türkiye'nin doğusunda meydana gelen ve birçok ili etkileyen Erzincan depremi için birçok ülkeden yardım destekleri gelmiştir. ABD Erzincan depreminde önemli oranda yardım yapan devletler arasında bulunmaktadır. Depremin meydana gelmesinden bir gün sonra ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından gönderilen telgrafta "*Anadolu'nun ortasını ve doğusunu kasıp kavuran yeni ve çok yıkıcı depremi derin üzüntü ile öğrendim*" (Türk Diplomatik Arşivi (TDA), 502/22324-98688-71) ifadelerini kullanarak deprem için taziye mesajını iletmiştir (TDA, 502/22324-98688-69). Yine 29 Aralık 1939 tarihinde doğrudan İsmet İnönü'ye gönderilen telgrafta Türk halkının yanında olduklarını dile getirerek başsağlığı dileklerinde bulunmuşlardır (TDA, 502/22324-98688-62). Dönemin ABD Başkanı olan Franklin D. Roosevelt, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye depremden duyduğu üzüntülerinden dolayı geçmiş olsun ve taziye dileklerini iletmiştir (TDA, 502/22324-98688-66). Gönderilen taziye mesajlarına cevap verilmesi için bürokraside resmî yazışmalar gerçekleştirilmiştir (TDA, 502/22324-98688-67). Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün kendi yazısıyla ABD Başkanına teşekkür telgrafı gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98688-65). ABD'den gelen hem taziye mesajlarına hem de gönderilen yardımlara karşılık Türk bürokrasisi tarafından geri dönüş yapılmasına dikkat edilmiştir. Özellikle alınan yardımlara karşılık makbuz düzenlenmesi üzerinde sık sık durulmaktadır (TDA, 502/22324-98688-57). Bu yazışmalar üzerine devlet yetkilileri yapılan her yardım için memnuniyetlerini dile getirmişlerdir (TDA, 502/22324-98688-39; TDA, 502/22324-98688-41; TDA, 502/22324-98688-68).

2.1. ABD Resmî Makamları ve Sivil Toplum Örgütleri Tarafından Yapılan Yardımlar

Felaketlerin en büyüğüne uğramış vatandaşların böyle zamanlarda en fazla maddi ve manevi olarak desteğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Milletlerin ruhi seciyeleri sakin zamanlardan ziyade tehlike ve felaket anlarında kendini göstermektedir. Bu doğrultuda ABD'de bulunan bazı topluluk ve kişiler tarafından büyükelçiliğe çeşitli iane yardımında bulunulmuştur (TDA, 502/22324-98688-38). ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Başbakan Dr. Refik Saydam ile iletişime geçerek İstanbul'daki Amerikan hastanesi başhekimisi Dr. Shephard ile iki Türk doktorunun ve yardımcı hizmetli görevlilerinin deprem bölgesinde çalışmaya talip olduklarını bildirmiştir. Bu teklifinden dolayı teşekkürlerini ileten Refik Saydam, 31 Aralık 1939 tarihinde 300 yataklı çadırli hastaneyi ve daha sonra gönderilecek 100 yataklı iki seyyar hastaneden birine Dr. Shephard'ı görevlendireceğini dile getirmiştir (Haber Akşam Postası, 31 Aralık 1939, s. 1). ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Milli Yardım Komitesi'ne 160 lira yardımda bulunmuşlardır (İkdam Sabah Postası, 01 Ocak 1940, s. 5). Yine 02 Ocak 1940 tarihinde ABD'nin Ankara Büyükelçiliği tarafından depremzedelere gönderilmek üzere nakdî yardımda bulunulmuştur (İkdam Sabah Postası, 02 Ocak 1940, s. 1). Depremzedelere ABD'den yapılan yardımlar devam ederek şubat ayının son gününde Washington Loan and Trust Bankası aracılığıyla Milli Yardım Komitesi'ne 4.232,60 dolar gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98688-20; TDA, 502/22324-98688-19).

Türkiye-ABD Dostluk Cemiyeti Kızıllaç'ın da onayı ile büyük ölçüde iane hareketinin başlayacağı resmî kayıtlara geçmektedir. Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Mehmet Munir Ertegün, şayet var ise depreme ait fotoğrafların ve deprem hasarı hakkında resmî bilgilendirmenin yapılmasına dikkat çekmektedir. ABD Kızıllaç Cemiyeti, Anadolu'daki deprem felâketi için depremzedelere ilk yardımda kullanılmak üzere Türk Büyükelçiliği aracılığıyla 10.000 dolar göndermiştir (Yenigün, 31 Aralık 1939, s. 1). Yardımda bulunan kişilere ait makbuz düzenlenerek kendilerine gönderilmek üzere büyükelçiliğe teslim edilmesi talep edilmiştir. 30 Aralık 1939 tarihinde ABD Kızıllaç Cemiyeti depremzedelere ilk yardım olarak 5.000 dolar göndermiştir. Bundan ayrı olarak nakdî ve eşya yardımına devam edileceği de belirtilmiştir (Ulus, 30 Aralık 1939, s. 1). Depremin ilk günlerinde ABD Kızıllaç Cemiyeti 10.000 dolar yardımda bulunulmuştur (Akşam, 31 Aralık 1939, s. 6).

Yapılan yardımlarla birlikte samimi duygulara da geniş ölçüde yer verilmiştir. Deyim yerindeyse ABD'li vatandaşlar kardeş milletlere mahsus sempatilerini göstermişler, hatta yapılan maddi yardımları yeterli görmeyerek bu konuda daha kapsamlı hareketlerin yapılmasını arzu etmişlerdir (TDA, 502/22324-98688-17). *Ahepa* adındaki Amerika Helen Cemiyeti'nin lideri heyet halinde Türkiye'nin Washington Büyükelçiliği'ne giderek Yunan elçisi tarafından takdim edilmiş olan ve çok büyük üzüntü

duydıkları deprem felaketi için 2.000 dolar yardımda bulunmuştur (TDA, 502/22324-98687-33). Yine ABD’de faaliyet gösteren Türk-Amerikan yardım dernekleri tarafından 478,50 dolar deprem bölgesine gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-31).

ABD’de hem devlet yetkilileri hem de halk tarafından Türk milleti lehine önemli bir dayanışma örneği sergilenmiştir. Yapılan yardım ve taziye dilekleri ile yaralı kalpler kısmen de olsa teselli bulmuştur. ABD’de bulunan mühendisler yaşanan deprem felaketi hakkında bilgi almak için talepte bulunmuşlardır (TDA, 502/22324-98688-11). Depremün üzerinden yaklaşık beş ay geçmesine rağmen yardımlar az da olsa devam etmiştir. Washington Türk Büyükelçiliği’ne 02 Mayıs 1940 tarihinde 4.232,60 dolar tutarında yardım yapılmıştır (TDA, 502/22324-98688-15). Yardım faaliyetleri devam etmiş ve 131,75 dolar bağışta bulunulmuştur. Bahse konu olan bu yardımlar ABD’de bulunan topluluklar tarafından gerçekleştirilmiştir (TDA, 502/22324-98687-10, TDA, 502/22324-98687-9, TDA, 502/22324-98687-3).

Türkiye’nin maruz kaldığı deprem felaketinin üzüntüsüne dünya milletlerinin büyük bir kısmı ortak olmuştur. Neredeyse bütün devletlerin yetkilileri samimi teessürlerini bildirmek suretiyle temsil ettikleri milletlerin duygularına tercüman olmuşlardır. Türk milleti lehindeki bu sempati tezahürü taziye telgraflarına da yansımıştır (TDA, 502/22324-98687-34; TDA, 502/22324-98687-32). 16 Nisan 1940 tarihinde Haim Vahessed Society isimli Yahudi Cemaat Topluluğu gönderdiği telgrafta:

Son dönemde ülkenizde büyük yankı uyandıran deprem felaketi haberi tüm dünya tarafından derin bir üzüntü ile karşılanmaktadır. Ancak Haim Vahessed Yahudi Cemaati üyeleri Türkiye’de yaşamış kişiler olarak son derece etkilenmiştir. Türkiye’den Amerika Birleşik Devletleri’ne göçlerin üzerinden çok uzun bir süre geçmedi. Bundan dolayı Sefarad Yahudileri hâlâ sevgi ve saygı ile hatırladıkları ülke için derin bir duygu beslemektedirler. Bu nedenle bu acı trajedinin açığı çekenlere içtenlikle yardım etmeyi düşünmeleri gayet doğaldır. Ne yazık ki ne kalabalık ne de varlıklı bir grup değiliz. Ama şu Türk sözü bizim duygularımıza tercüman olmaktadır: “az veren maldan, çok veren candan verir”.

İfadeleri ile Türkiye’nin yaşadığı büyük deprem felaketine derin üzüntü duyduklarını dile getirmektedirler. Adı geçen cemaat üyeleri toplamda 200 dolar yardımda bulunmuşlardır (TDA, 502/22324-98688-10).

Yıl sonuna doğru New Hampshire eyaletinin Kâin Manchester şehrinde bulunan “*Türk-Amerika Hayırseverler Derneği*” tarafından Milli Yardım Komitesi adına Türk Büyükelçiliği’ne 800 dolar yardımda bulunulmuştur (TDA, 502/22324-98688-5). ABD’nin diğer eyaleti olan Chicago’da faaliyet gösteren “*Muslimansko Potpomaqajuce Drustvo*” hayır cemiyeti tarafından American Express Bankası aracılığıyla Osmanlı Bankası’na 1.247 dolar gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98686-12). Yapılan yardım faaliyetleri için Cumhurbaşkanı İsmet İnönü; “*zelzele felaketine uğrayan muntikalarımıza yakın ve uzak medeni milletlerin ve insaniyet alevinin duyduğu üzüntüye ve beslediği sempatiye, Türk milletinin yürekten teşekkürlerini ifade etmek istiyorum*” ifadelerini dile getirmiştir (Son Posta, 02 Ocak 1940, s. 1). Depremün yaraları deyim yerinde ise hem yurtiçinden hem de yurtdışından insanların şefkatli eli ile sarılmaya çalışılmıştır.

2.2. Şahıslar ve Şirketler Tarafından Yapılan Yardımlar

Doğanın bu eşsiz felaketi karşısında bütün insanlık harekete geçmiş, dünyanın dört bir yanından felaketzedelerin imdadına koşmak için asil bir hareket başlamıştır. Washington Türk Büyükelçiliği tarafından şifreli olarak Dışişleri Bakanlığı’na gönderilen telgrafta deprem sebebiyle muhtelif kişiler tarafından verilen iane yardımı 563 dolara ulaşmıştır. Bu yardım Türk Büyükelçiliği tarafından Türkiye’ye gönderilmiştir. Yine aynı tarihli belgede ABD’nin Baş Piskoposu taziye dileklerini ileterek bizzat kendisi 200 dolar nakdî yardımda bulunmuştur. Bununla birlikte ABD vatandaşları tarafından yardım faaliyetlerine devam edildiği görülmektedir.

Özellikle depremin ilk günlerinde ABD’den nakdî yardım gerçekleştirilmiştir. 03 Ocak 1940 tarihinde ABD vatandaşları tarafından 805 (TDA, 502/22324-98688-60) dolara ek olarak 200 (TDA, 502/22324-98688-63) dolar olmak üzere toplamda 1.005 dolar yardım yapılmıştır. Yine 5 Ocak 1940 tarihinde Washington Türk Büyükelçiliği’nden alınan resmî evrakta Wisconsin’da Kâin Beloit College profesörlerinden Donald E. Webster depremezdelere yardım olmak üzere Kızılay adına 13 dolara ek olarak 5 dolarlık bir çek kıtası (20 sayfalık X 5: 100 dolarlık defter) göndermiştir (TDA, 502/22324-98688-53; TDA, 502/22324-98688-7).

Milli Yardım Komitesi’ne gönderilen resmî yazışmada Amerikan markası olan Ford marka iki adet kamyon hediye edilmiştir (TDA, 502/22324-98688-40). Türk yetkililer tarafından bahse konu olan kamyonların aldığına dair Ford Motor Company şirketine yardımlar için teşekkür dilekleri iletilmiştir (TDA, 502/22324-98688-58). New York Chase National bankası aracılığıyla ABD’den 563 dolar tutarında ilk yardım siparişi verilmiştir. ABD’den gelen resmî yazıda bu sipariş için Türkiye tarafından makbuz kesilmesi halinde bu ürünlerin deprem bölgesine yardım olarak gönderilebileceğine değinilmektedir (TDA, 502/22324-98688-49).

ABD'nin Indiana eyaletinden Mr. H. Fischer depremzedelere yardım amaçlı 5 dolarlık bir çek defteri (20x5:100 dolar) göndermiştir (TDA, 502/22324-98688-33). Kızılay tarafından gönderilen yardım tutarının alındığına dair makbuz düzenlenmiştir (TDA, 502/22324-98688-52). Depremden yaklaşık bir ay gibi bir süre geçmesine rağmen ABD'li vatandaşlar tarafından 555 dolar nakdî yardım gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98688-44; TDA, 502/22324-98688-43; TDA, 502/22324-98688-24). Özellikle bu yardım kampanyasında Rumlar önemli destek vermişlerdir. Bozcaadalı Rumlardan olan Phevma Nikolas Sotterio ile Ectison Nikolaou Satterio tarafından 50 dolarlık iki yardım gönderilmiştir. Bu tutarların Kızılay tarafından alındığına dair makbuz talep edilmiştir. Buradaki amacın yardımların depremzedelere ulaştırılması olduğu vurgulanmaktadır (TDA, 502/22324-98688-34; TDA, 502/22324-98688-54; TDA, 502/22324-98688-45; TDA, 502/22324-98688-56; TDA, 502/22324-98688-55). Özellikle yapılan yardımlara duyulan memnuniyeti belirtmek amacıyla Milli Yardım Komitesi tarafından teşekkür telgrafları gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-36).

Doğu illerinde meydana gelen deprem felaketi sadece insanlık duygularını değil, aynı zamanda da samimi dostluk tezahürlerini de harekete geçirmiştir (TDA, 502/22324-98688-50). ABD'den doğrudan yardımlarla birlikte bazı temel ihtiyaçlar (ilk yardım, çadır) için verilen siparişlerin ücreti alınmamıştır. 06 Şubat 1940 tarihinde ABD'den 1.000 dolar tutarındaki siparişin deprem bölgesinde kullanılacağı belirtilmiş ve bunun yardım olarak gerçekleşmesi için talepte bulunulmuştur. Makbuz karşılığında bu siparişe ücret ödenmemiştir. Bu makbuzlar Atlantis National Greek Daily şirketine gönderilmiştir. Bahse konu olan makbuzlar Milli Yardım Komitesi aracılığıyla Washington Türk Büyükelçiliği'ne iletilmiştir (TDA, 502/22324-98687-30). Depremin meydana gelmesinden sonra zamanın geçmesiyle birlikte yurtdışından yapılan yardımlarda da yavaşlama baş göstermiştir. 12 Mart 1940 tarihinde The Washington Loan and Trust Company aracılığıyla 1.000 dolar yardım gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-23).

2.3. Atlantis Rum Gazetesi Tarafından Yapılan Yardımlar

Deprem felaketinin yaraları milletlerin ve devletlerin şefkatli eli ile sarılmaya çalışılmıştır. Bu yardımlar sayesinde ıstırapların tamamen sükûnet bulacağı günlere ulaşılması için hem yurtiçinden hem de yurtdışından olmak üzere yoğun çaba gösterilmiştir. New York'ta faaliyet gösteren Atlantis Rum Gazetesi bünyesinde çalışan Rum asıllı kişiler tarafından 1.000 dolar depremzedelere gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98688-72). Yardımlar az da olsa devam etmiş ve Türk Büyükelçiliği'ne 3.032,75 dolar teslim edilmiştir. Bunun 2.032,75 doları Milli Yardım Komitesi'ne, 1.000 doları ise New York Atlantis gazetesinin isteği üzerine Cumhurbaşkanlığı'na gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-19). Bunlardan ayrı olarak 1.733,55 dolar yardımda bulunan gazete, 868,83 dolar gazete çalışanları tarafından, kalan kısım ise gazetenin müdürü Mr. Sotirios S. Lontos tarafından 864,72 dolarlık yardım yapmıştır (TDA, 502/22324-98687-7; TDA, 502/22324-98687-6; TDA, 502/22324-98687-13; TDA, 502/22324-98687-11).

Daha önce yardımda bulunan Atlantis Rum Gazetesi, Rum vatandaşları tarafından toplanan 1.000 dolarlık nakdî yardımı büyükelçilik aracılığıyla göndermiştir (TDA, 502/22324-98687-37). Türk Büyükelçiliği'ne 3.147,98 dolar nakdî yardım teslim edilmiştir. Bunun 2.147,98 dolarlık kısmı Milli Yardım Komitesi'ne, Atlantis gazetesinin topladığı 1.000 dolar ise gazete idaresinin isteği üzerine Cumhurbaşkanlığı makamına gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-28). Yine 26 Şubat 1940 tarihinde Türk Büyükelçiliği'ne toplamda 2.705,41 dolar yardım yapılmıştır. Bu tutarın 1.705,41 doları Milli Yardım Komitesi'ne gönderilirken, daha önce olduğu gibi kalan 1.000 dolarlık kısmı ise Atlantis gazetesinin isteğiyle Washington Loan and Trust Bankası aracılığıyla Cumhurbaşkanlığı'na gönderilmiştir (TDA, 502/22324-98687-25; TDA, 502/22324-98687-24; TDA, 502/22324-98687-26). Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Mehmet Munir Ertegün, New York Rum Piskoposuna ve Atlantis Rum Gazetesi'ne gösterdikleri yoğun dostluk anlayışından dolayı Türk hükümeti tarafından memnuniyet duyulan telgrafın gönderilmesini ikili ilişkiler için uygun görmektedir (TDA, 502/22324-98687-39).

İster bireyler arasında isterse devletler arasında olsun hakiki dostluk mefhumu kendisini ancak felaketli zor anlarda hissettirir. Doğanın bu eşsiz felaketinde birçok ülkeden çeşitli yardımlar gönderilmiştir. Depremzedeler için geniş çaplı yardım seferberliği başlatılmıştır. Bunlar arasında Filistin; 25.573 kutu farklı türde tıbbi ilaç, 30.451 adet tıbbi alet ve malzeme, Fransa; 2.641 adet tıbbi alet ve malzeme, 600 adet çadır, 5.000 adet battaniye, İngiltere; 725.036 adet tıbbi ecza, 2.850 adet battaniye, 999 adet çadır, 7.586 çuval, 37.381 sandık, 221 adet de fiç olmak üzere gıda maddeleri, Almanya; 50.599 adet, 116.025 kg, 6.030 tüp, 818 de şişe olmak üzere tıbbi ilaç yardımında bulunmuşlardır (Haçın, 2014, s. 59-62). Bunlardan ayrı olarak depremin ilk günlerin İngiltere 25.000 sterlin, Fransa 5 milyon frank yardım bağışında bulunmuşlardır (Akşam, 31 Aralık 1939, s. 2). Yurtdışından gönderilen yardımların tamamı bahse konu olan bu çalışmada belirtilen miktarlarla kalmamış, sonraki süreçte de devam etmiştir. Çalışmanın öznesi daha önce de belirtildiği üzere ABD tarafından Milli Yardım Komitesi'ne yapılan yardımlardır. Konu sınırlandırmasından dolayı kıstas oluşturması açısından diğer ülkeler tarafından gönderilen belirli yardımlara değinilmiştir. Bundan dolayı çalışmada öncelikli olarak ABD tarafından yapılan yardımlar üzerinde durulmuştur.

ABD ile diğer ülkelerin yaptığı yardımlar değerlendirildiği takdirde; coğrafi konum yapılan yardımların mahiyetinde etkili olmuştur. Şöyle ki yukarıda da belirtildiği üzere Avrupa ülkeleri Türkiye'ye coğrafi konum olarak yakın olduğu için depremin ilk günlerinden itibaren nakdî yardım dışında önemli oranda aynî yardım faaliyetlerinde de bulunmuşlardır. ABD coğrafi olarak Türkiye'ye uzak olduğu için ilk etapta nakdî yardımda bulunmuştur. Daha sonraki süreçte aynî yardımda da bulunarak önemli dostluk örneği sergilemiş, Türkiye'nin yaşadığı acıyı hafifletmeye çalışmıştır. Ancak arşiv belgelerinden edinilen bilgiye göre ABD'den yapılan yardımların büyük çoğunluğunu nakdî yardım oluşturmaktadır.

Sonuç

Ülkemizde 1939 yılına kadar eşine az rastlanan yıkıcı bir deprem felaket meydana gelmiştir. Bu deprem neticesinde vatanın mamur bir kösesi baştan başa harap olmuştur. Binlerce vatandaş enkaz altında can verirken sayısız insan da deyim yerindeyse evsiz yurtsuz kalmıştır. Başta Cumhurbaşkanı olmak üzere dönemin hükümeti mümkün olan her şeyi yapmış, Kızılay ile müşterek olarak depremlenelerin yardımına koşmuştur. Depremden etkilenen halka en kısa sürede yardım eli uzatmak için TBMM başkanlığına bağlı olarak Milli Yardım Komitesi kurulmuştur. Asil Türk milleti deprem felaketinin yaralarını sarmak için harekete geçmiş ve yurdun en ücra köşelerine kadar bütün vatandaşlar depremlenelere halka yardıma başlamıştır. Vatanın muhtelif kısımları arasında göze çarpan yakın ve sağlam dayanışma büyük bir milletin sevinç ve acıda nasıl tek vücut bir aile olduğuna işaret ederek, milletin içindeki beraberlik duygusu içinde bugünlerin en az sarsıntı ile geçeceğine ve her zorluktan yeni bir kudretle çıkacağına kanaat oluşturmıştır. Depremlenelere yardım için bütün Türk halkının en küçüğünden en büyüğüne kadar herkesin göstermiş olduğu taalluk yer yer fedakârlık ve büyük yardımseverliğin birçok tezahürüne vesile olmuştur. Milli Yardım Komitesi aracılığıyla başlatılan milli yardım seferberliği bazı yerlerde deyim yerindeyse bir hamiyet yarışı ve şefkat kaynağı haline gelmiştir. Öğrencilerin kendi harçlıklarından kısıp yardımda bulunmaları buna bir örnektir.

Hem yurtiçinden hem de yurtdışından insanlar doğanın bu çetin imtihanında sınırsız şefkat ve insani değerlere sahip çıkarak depremlenelere halka el uzatmıştır. Depremin yıkıcı etkisinden kurtulmak için insanlar büyük dayanışma örneği sergilemiştir. Böyle büyük bir felaketin etkisini en kısa sürede ortadan kaldırmak ve deyim yerinde ise depremlenelere can suyu olmak için sadece Türkiye değil tüm dünya seferber olarak yardım faaliyetlerine başlamışlardır. Milli Yardım Komitesi bu yardım kampanyasında en önemli araç olmuştur. Özellikle hem yurtiçinden hem de yurtdışından yapılan nakdî yardımlarda da adı geçen teşkilat kuruluş amacını yerine getirerek yardımların tek elden en kısa sürede halka ulaştırılmasını sağlamıştır. Deprem sebebiyle ABD'den yapılan yardımlarda Milli Yardım Komitesi resmî olarak yetkili olmuştur. ABD yaptığı yardımlar ile Türk halkının yanında olduğunu dile getirmiş ve maddi olarak da imkânlar oranında bağış yapmıştır. ABD'den yapılan temel insani yardım kampanyası kısa sürede çok büyük destek bulmuştur. Şöyle ki; yardımın türü, mahiyeti miktarı ve sınırı olmamıştır. Beş kuruş verebilen bir vatandaş ile beş bin lira veren vatandaş arasında manen hiçbir fark yoktur. Herkes muktedir olduğu oranda depremlenelerin yardımına koşmakla temel insani görevini yerine getirerek yaraların sarılmasına katkıda bulunmuştur.

Depremin sebep olduğu yıkım ve özellikle pek çok vatandaşın ölümüne sebep olmak suretiyle düşürdüğü gözyaşları insanları derin bir elem ve mateme boğduğu kadar pek çok millet ve devleti de derin bir teessür ve üzüntüye uğratmıştır. ABD başta olmak üzere birçok devlet Türk halkının uğradığı deprem felâketi üzerinde Türkiye'ye karşı gösterdikleri dostluk, teveccüh eserleri ve sayısız yardımlar da göstermiştir ki Cumhuriyet Türkiye'si sevgi ve dostluk duyguları ile dolu önemli bir yer edinmiştir. İnsanların ve milletlerin dost ve düşmanları felâket ve talihsiz zamanlarında anlaşıldığına göre, Türkiye'nin böyle çetin ve ıstıraplı bir anda mazhar olduğu bu genel teveccüh ve sempati, onun lehinde çok büyük ve yeni bir manevi duygu ve kazanç olduğuna göre bahse konu olan dayanışma örneği ülkemiz için bir teselli ve ümit kaynağı olmuştur.

Kaynakça

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 30-1-0-0/117-737-1.

BCA, 30-1-0-0/121-769-1.

BCA, 30-10-0-0/119-843-5.

BCA, 30-1-0-0/121-768-2.

BCA, 30-10-0-0/178-234-5.

BCA, 30-10-0-0/119-843-5.

BCA, 30-10-0-0/119-843-7.

BCA, 30-10-0-0/119-844-13.

BCA, 490-1-0-0/1585-466-5.

BCA, 534/37353-150025-16.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Dışişleri Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi (TDA)

TDA, 502/22324-98688-71, TDA, 502/22324-98688-69, TDA, 502/22324-98688-62, TDA, 502/22324-98688-66, TDA, 502/22324-98688-67, TDA, 502/22324-98688-65, TDA, 502/22324-98688-57, TDA, 502/22324-98688-39, TDA, 502/22324-98688-41, TDA, 502/22324-98688-68, TDA, 502/22324-98688-72, TDA, 502/22324-98688-60, TDA, 502/22324-98688-63, TDA, 502/22324-98688-53, TDA, 502/22324-98687-2, TDA, 502/22324-98688-48, TDA, 502/22324-98688-35, TDA, 502/22324-98688-37, TDA, 502/22324-98688-46, TDA, 502/22324-98687-1, TDA, 502/22324-98687-16, TDA, 502/22324-98687-15, TDA, 502/22324-98688-40, TDA, 502/22324-98688-58, TDA, 502/22324-98688-49, TDA, 502/22324-98688-38, TDA, 502/22324-98687-39, TDA, 502/22324-98687-34, TDA, 502/22324-98687-32, TDA, 502/22324-98688-10, TDA, 502/22324-98687-37, TDA, 502/22324-98688-33, TDA, 502/22324-98688-52, TDA, 502/22324-98688-44, TDA, 502/22324-98688-43, TDA, 502/22324-98688-24, TDA, 502/22324-98688-34, TDA, 502/22324-98688-54, TDA, 502/22324-98688-45, TDA, 502/22324-98688-56, TDA, 502/22324-98688-55, TDA, 502/22324-98687-36, TDA, 502/22324-98688-50, TDA, 502/22324-98687-30, TDA, 502/22324-98687-28, TDA, 502/22324-98687-25, TDA, 502/22324-98687-24, TDA, 502/22324-98687-26, TDA, 502/22324-98688-20, TDA, 502/22324-98688-19, TDA, 502/22324-98688-17, TDA, 502/22324-98687-33, TDA, 502/22324-98687-31, TDA, 502/22324-98687-23, TDA, 502/22324-98687-19, TDA, 502/22324-98687-7, TDA, 502/22324-98687-6, TDA, 502/22324-98687-13, TDA, 502/22324-98687-11, TDA, 502/22324-98688-7, TDA, 502/22324-98688-11, TDA, 502/22324-98688-15, TDA, 502/22324-98687-10, TDA, 502/22324-98687-9, TDA, 502/22324-98687-3, TDA, 502/22324-98688-5, TDA, 502/22324-98686-12.

Resmî Yayınlar & Tutanaklar

Resmî Gazete, Sayı 4399, 02 Ocak 1940.

TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 7, Birleşim 18, 27 Aralık 1939.

TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 7, Birleşim 19, 29 Aralık 1939.

TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 8, Birleşim 26, 17 Ocak 1940.

TBMM Z.C., Devre 6, İçtima Yılı 2, C. 8, Birleşim 27, 18 Ocak 1940.

Sürelî Yayınlar

Akşam

Cumhuriyet

Haber Akşam Postası

Halkın Sesi

İkdam

Son Dakika

Son Posta

Son Telgraf

Tan

Ulus

Vakit

Yeni Asır

Yenigün

Telif ve Tetkik Eserler

- Akkan, E. (1961). Erzincan ovasında son tektonik hareketler ve bunların morfolojik tesiri. *Türk Coğrafya Dergisi*, Y. 17(21), 123-139.
- Aksoy, M. E., Çakır, Z., Valée, M. ve Meghraoui, M. (2010). Tarihsel sismogramların yeniden değerlendirilmesi: 1912 depremleri örneği. *İTÜ Dergisi Seri D: Mühendislik*, 9(3), 110-120.
- Arpacı, M. (2018). Şehrin çöküşü ve hafıza mekânının inşası: 1939 Erzincan Depremi Üzerine. *Kebikeç*, (45), 221-238.
- Atabey, E. (2000). *Deprem*. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Atlı, C. (2014). 1939 Erzincan depreminde İngilizlerin yardımları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 247-255.
- Ayhan, B. (2008). Olağanüstü durumlarda toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye basının katkısı: millî mücadele dönemi Türk basını. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 75-99.
- Erkman, K. (1945). Sismoloji (Seismologie). İstanbul Kandilli Rasathanesi Meteoroloji, Sismoloji ve Mıknatıs Rasatları (Ekim, Kasım, Aralık), Milli Eğitim Yayınları.
- “Erzincan”, (1994). *Ana Britannica*, C. 11, Ana Yayıncılık, İstanbul.
- Girgin, M. (1995). Kütle hareketleri nedeniyle yer değiştiren şehirlere bir örnek: Gördes. *Doğu Coğrafya Dergisi*, (1), 155-173.
- Haçin, İ. (2014). 1939 Erzincan büyük depremi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30(88), 37-69.
- Hobsbawm, E. (1983). Inventing traditions. *The Invention of Tradition*, Eric Hobsbawm and Terence Ranger (Ed.), Cambridge University Press, 1-15.
- Koçak, C. (2008). Kemalist milliyetçiliğin bulanık suları. Tanıl Bora ve Murat Gültekinçil (Ed.) *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Milliyetçilik* (C. 4, s. 37-43) içinde. İletişim Yayınları.
- Koçyiğit, A., Yılmaz, Ç. ve Akkaş, N. (1992). Erzincan depreminin düşündürdükleri. *Bilim ve Teknik*, 25(295), 22-25.
- Köse, R. (2020). Cumhuriyet döneminde doğu vilayetlerinde yaşanan doğal afetler ve yapılan yardımlar (1923-1950). *Turkish Studies*, 15(2), 565-595.
- Özmen, B., Nurlu, M. ve Güler, H. (1997). *Coğrafi bilgi sistemi ile deprem bölgelerinin incelenmesi*, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Sür, Ö. (1993). Türkiye’nin deprem bölgeleri. *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafya Dergisi*, (2), 53-68.
- Smith, A. D. (2003). *Küreselleşme çağında milliyetçilik*. Derya Kömürcü (Çev.), Everest Yayınları.
- Şapolyo, E. B. (1940). Zلزelerinin sebepleri ve tarihçesi ve Erzincan zلزeleri. *Belediyeler Dergisi*, Y. 5(56), 56-60.
- Tuğluoğlu, F. (2015). 1939 Büyük Anadolu zلزesi ve Erzincan vilayetinde yardım faaliyetleri. *History Studies*, 7(4), 113-136.
- Uzman, N. (2019). Vali Akif Eyidoğan’ın raporuna göre İkinci Dünya Savaşı’nın başlarında Sivas vilayeti. *Her Yönüyle Sivas Uluslararası Sempozyumu*, 431-454.
- Yıldız, F. ve Dursun, O. (2021). Milli bir felaket ve basında yaraları sarma çabası gazetelerde 1939 Erzincan depremi ve ulusal dayanışmanın inşası. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (54), 49-76.
- Yüksel, A. (2001). 1939 Erzincan Depremi Hakkında Bazı Düşünceler. *Tarih Boyunca Anadolu’da Doğal Afetler ve Deprem Semineri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, 249-262.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırmacı verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiğini beyan eder.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makale tek yazarlıdır.

Çıkar Beyanı

Makalenin hazırlanmasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Ekler

Ek 1. Erzincan depremi için yapılan yardımları ve Milli Yardım Komitesini manşetine taşıyan Akşam Gazetesi.

İngiliz Başvekili sene başında mühim bir nutuk söyleyecekmiş

AKŞAM

Orgeneral Kâzım Orbay'la korgeneral Akdoğan Erzincana gidiyor

Sene 22 — No. 7611 — Fıatlı her yerde 5 kuruş
CUMA 29 Kânunuevvel 1939
Telefon: Başmuharrir: 20563 — Yazı İşleri: 20785 — İdare: 20681 — Müdürlük: 20497

Vatandaş! Felâketzede kardeşlerine yardım etmek birinci vazifendir. Bunu unutma

Millî yardım komitesi millete hitab ediyor

Facianın ıztırabını ancak süratli ve umumî bir yardım seferberliği ile hafifletebiliriz

Umumî müfettişlere, valilere emirler verildi. Felâketzedelerin bu mevsimde çadırlarda barınamayacağını gözönünde tutan Kayseri, felâket muntakasından 1000 nüfusun Kayseriye naklini istiyor

Ankara 28 (A.A.) — Milli yardım komitesi beyannameyi: Mîsâl bu memlekette hakirriannayan bir zelzele bir kısım vilâyetlerimide korkunç tahribat yapmıştır. Erzincanda yıkılmadık bina kalmamıştır. Şehir dümdüz bir harabe halini almıştır. Diğer bazı vilâyet ve kaza merkezlerimiz ve köylerimiz dahî âfetten derece derece müteessir olmuştur.

En fecî bu âfette birçok vatandaş hayatına mal olmuştur. Can kaybının ve yaralı sayısının hakikî miktarını henüz bilmiyoruz. Bu dahîkâda emilenzi felâket kurbanlarının hatıralarını anmağa dul âkısız ve

Son dakika

Dahiliye ve sıhhiye Vekilleri Sivasta kaldılar

Kayseriden tahrik edilen imdad treni karlardan Sivastan ileri gidemedi

Sivas 29 — (Zelzele muntakasına giden muharririmizden) — Burada kar tipisi devam ediyor. Kayseriden bu sabah Erzincana tahrik edilen imdad treni, yağın kesif karlardan dolayı yolda kaldı. Yolun açılmasına geçeli ve gündüzlü çalışılmaktadır.

Zelzele muntakasına gitmekte olan Dahiliye Vekili B. Paik Öztrak ile Sıhhiye Vekili B. Hüsnî Alıtaş, yolun açılmasına intizarın şimdilik Sivasta kalmışlardır. Yardım işlerini Sivastan idare edeceklerdir. Treninle Sivasta karşılaşması lâzım gelen Erzurum treni de geçmemiştir. Buraya gelen mesnek mahlumata göre Erzincanda zelzelemin tahribatı, tahminin fevkinde fecî olmuştur. Erzincandaki enkaz henüz tamamen kaldırılıp taranamadığı için ölü ve yaralıların miktarı katı surette tesbit edilememiş ise de maalesef büyük bir yaküne bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Erzincanda zelzeleler devam ediyor.

Dahiliye Vekilinin yolda muharririmize beyanatı

Üçüncü Umumî Müfettişlik bürosu Erzuruma naklediliyor. Memurlar seferber edildi

Sefaattli 28 (Zelzele muntakasına giden muharririmizden) — Dahiliye ve Sıhhiye Vekillerini Erzincana götüren trendeyim. Trenimizin Sefaattli İstasyonunda tevakkufundan istifade ederek şimdilik ancak şu kısa telgrafını vere-

(Akşam, 29 Aralık 1939).

Ek. 2. Dönemin ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt'ten İsmet İnönü'ye taziye mesajı.

İLK MERKEZ		KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
			Tarih	Saat			Tarih	Saat	
6091 washington 1013 44 28 20/35 usgovt etat sakl									
am deeply distressed to learn of the devastating earthquake in anatolia and on behalf of the government and people of the unitedstates i wish to extend my deepest sympathy ++ franklin d roosevelt									
17.05.2022 tarih ve 34439357 sayılı Karar ile gizliliği kaldırılmıştır.									

(TDA, 502/22324-98688-66).

Ek.3. Erzincan depreminde ABD'den yapılan yardımların isim listesi örneği.

Zelzele felâketzedelerine yardım olmak üzere Büyük Elçiliğe gönderilen teberruatın şimdiye kadar banka vasıtasile ~~takdim~~ edilen paraların miktarını gösteren cedvel

8.1.40 tarihinde gönderildiği bildirilen	563.00
19.1.40 tarihinde Cümhur Reisimize gönderilen	1000.00
23.1.40 tarihinde ~~Kızılay~~ gönderildiği bildirilen	555.00
8.2.40 tarihinde Reisi Cümhurumuza gönderilen	1000.00
R.A. Corroon and Co. Inc.	1000.00
Mr. Nazım	25.00
Col. Krinitsky	5.00
Bayan Baysoy	10.00
Enver Muratzade	2.00
Bay Sadık	2.00
Bay Hamdi	2.00
Bay Pertev	1.00
Bay Ahmet	1.00
Bay Bedri	1.00
Bay Suat	1.00
Mrs. Peggy Gillis	1.00
Mr. Alwyn Cole	2.00
Moslem Association of America	100.00
Mrs. Myron Edwards Gutterson	111.00
Hellenic Orthodox Community, Cheyenne, Wyoming	10.48
Greek Orthodox Community "Candlemas of Jesus Christ"	25.00
Mrs. Edwin Meredith	50.00
Pan-Ionian Society " Chrysostomas " Chicago, Ill.	25.00
Daily News Standard Uniontown, Pa.	10.00
Mrs. J. Bruce Kremer Washington, D.C.	25.00
Mr. Matthew van Siclen Arlington, Va.	100.00
Dibra Islam Tefik	5.00
Dibra Refat Nuri	5.00
Gostivari Nebi Mehmet	5.00
Gostivari Rushit Shemshedin	2.00
Gostivari Mustafa Adem	5.00
Gostivari Shuaip Osman	2.00
Gjenomadhi Alush Emin	5.00
Hapson Tam	2.00
Hoxha S. Etem	1.50
Korcha Halit	2.00
Lazarati Hasan Xhabir	2.00
Llokovica Murat Xhabir	5.00
Manastiri Aqif Alush	2.00
Manastiri Zija Ismail	24.00
Mborja Nazim Nuri	3.00
Perel S. Charles	1.00
Flovishti Ismail Emin	5.00
Flovishti Zenel Sali	5.00
Pogradeci Metre Chomo	2.00
Prizreni Iljas Musa	5.00
Prizreni Vehbi Jashar	10.00
Resnja Demir Bajram	5.00
Resnja Adem H. Selim	3.00
Resnja Qerim Asllan	10.00
Resnja Ymer Boroza	3.00
Struga Abduraman Ibrahim	5.00
Shkodra Ibrahim Zeqir	2.00
Katar Hasan Ali	10.00
Zekar Samuel Hagu	2.00
**atlantic forwarding Co.	500.00

17.05.2022 tarih ve 3443337 sayılı Karar ile gizliliği kaldırılmıştır.

(TDA, 502/22324-98687-28)

Ek. 4. ABD'de sivil toplum örgütleri tarafından yapılan yardım ve taziye mesajı.

Haim Vahessed Society
 חיים ואהבה (Founding Logo) חיים ואהבה
 (Founded 1921)
 "Life and Kindness"
 3769-71 SOUTH MAIN STREET
 LOS ANGELES, CALIF.

April 16, 1940

EXECUTIVES
 LEON MOSKATEL, PRES.
 RALPH LEVY, VICE PRES.
 DAVID J. MAYESH, SECRETARY
 MIKE CANDIOTI, TREASURER

TRUSTEES
 SOLOMON MAZZA
 ALBERT SHEBY

HOSPITALERS
 MORRIS AMIRA
 DAVID JUDARA

EDUCATIONAL
 SAUL J. BERNARD
 ATTORNEY-AT-LAW
 LEON MOSKATEL
 RALPH LEVY

SECRET FUND
 DAVID JUDARA
 MORRIS HASSON

HEALTH SERVICE
 ALBERT SHEBY
 MORRIS AMIRA
 JOSEPH BARLIA

BUILDING
 MIKE CANDIOTI
 SOLOMON MAZZA
 RALPH LEVY

FUNERAL SERVICE
 SOLOMON MAZZA
 RALPH LEVY

RELIGIOUS SERVICE
 DAVID J. MAYESH
 BOHOR SORIONO
 BOHOR COHEN

ENTERTAINMENT
 RALPH LEVY
 MIKE CANDIOTI
 MORRIS HASSON

Mike Alhadei

His Excellency Ismet Inonu
 President of the Republic of Turkey
 Ankara, Turkey

Mr. President:

The news of the recent earthquake catastrophe which took such a terrible toll in your country was read with deep sympathy by the world at large. In particular, however, the members of a small Sephardic Jewish organization called the Haim Vahessed Society, former residents of Turkey were extremely affected. It is not very long since they migrated to the United States of America from Turkey and they still remember and treasure an affection for the country where they enjoyed protection and numerous privileges. It is, therefore, only natural that they should earnestly and sincerely desire to aid the suffering victims of this tragedy.

Unfortunately, they are neither a large nor a wealthy group, but may we quote one of the famous Turkish proverbs in this instance: "Az veren jandan verir chok veren maldan verir".
 אז כזה חסד כזה חסד כזה חסד כזה חסד כזה חסד

Enclosed, please find a cashier's check payable to your order in the sum of \$200.00 as our contribution to the Turkish earthquake relief, and with it goes our sincere wishes for a hasty alleviation of the misery incurred.

Respectfully yours,
 HAIM VAHESSED SOCIETY,

David J. Mayesh
 Secretary 53

17.05.2022 tarih ve 34439357 sayılı Karar ile gizliliği kaldırılmıştır.

(TDA, 502/22324-98688-10)